

Zwijndrecht

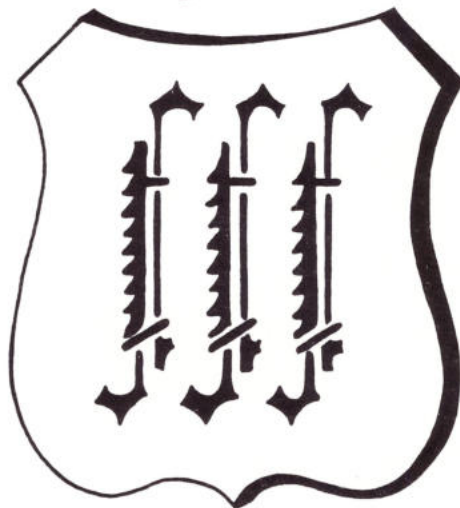
Meerdervoort

Heer Oudelands Ambacht

Zwijndrecht

Kijfhoek

Groote Lindt

Historische Vereniging
Zwijndrecht

Jaargang 3 no. 1
mei 1985

Zwijndrecht

inhoud

De Zwijndrechtse distributiekraak	blz. 4
Verboden straatnamen in Zwijndrecht	blz. 25
Een stamreeks van enkele Zwijndrechtse verzetstrijders, de stamreeks Schouten	blz. 29
Toen en nu	blz. 34
Colofon	blz. 36

Historische Vereniging

Zwijndrecht

Jaargang 3 no. 1
mei 1985

Lunchroom - IJssalon DE RING

SPOEDIG GAAN WIJ WEER DRAAIEN
LET OP DE VOLGENDE AANKONDIGING !

HET WORDT AL BETER

*Mooie stoffen voor Costuums ontvangen.
Hoe komt U er aan? Vraagt inlichtingen bij*

C. VAN RIJSWIJK *Pleedingsmagazijn*

Rund en Varkensslagerij M. v. d. Linden

WIJ HOPE 'U WEER SPOEDIG ALS
VAN OUDS TE KUNNEN BEDIENEN

BURGEMEESTER DOORNPLEIN 9 TELEFOON 4886

'n **RO-LI PRODUCT**

ALTIJD

NOG IETS FIJNER!

NU voor reparaties

STRAKS voor nieuwe beddenmatrassen
en divans

J. DE MOL Ringdijk 239
Zwijndrecht

Meubelen - Manufacturen - en Beddenhandel

Ten geleide.

In mei van dit jaar herdenken wij de oorlogsjaren en het feit dat wij 40 jaar geleden bevrijd werden van de Duitse bezetters. En hoewel het daarbij gaat om een stuk historie uit een niet zover verleden vindt de redactie van dit tijdschrift het passend om met een speciaal nummer aan deze gelegenheid aandacht te schenken.

Op de avond van de 21e februari 1944 werd een overval uitgevoerd op het distributiekantoor te Zwijndrecht. Deze overval heeft, zoals de Zwijndrechtenaren die de oorlogsjaren in onze gemeente hebben doorgebracht zullen beamen, grote indruk gemaakt en heeft sterk tot de verbeelding gesproken. En nog steeds, want als men praat over datgene wat tijdens de tweede wereldoorlog in Zwijndrecht is gepasseerd komt men steevast bij deze gebeurtenis terecht. Hoewel op verschillende plaatsen, ook in de lokale pers, over de overval is geschreven, willen wij er toch graag met zeer authentiek materiaal op terugkomen. Er is gebruik gemaakt van twee bronnen: allereerst een verslaglegging zoals die direct na de oorlog is opgesteld door één der deelnemers/voorbereiders van de overval, en, een niet eerder gepubliceerd authentiek proces-verbaal dat o.a. berust bij het Rijks Instituut voor Oorlogs Documentatie te Amsterdam. Terwille van de oorspronkelijkheid van het materiaal is bij de weergave van het proces-verbaal de authentieke spelling gehandhaafd. De bij het voormalig verzet geldende regel om personen slechts aan te duiden met hun schuilnamen, een regel die gezien het gebruikte materiaal tot na de oorlog van toepassing was, is door ons overgenomen.

Verder treft u in dit nummer nog enkele bijdragen aan die allen betrekking hebben op de oorlogssituatie in Zwijndrecht.

Dat het ook gaat om het feest van de bevrijding willen wij tot uiting brengen met de hiernaast afgebeelde advertenties die voorkwamen in het feestprogramma van het eerste officieel georganiseerde Oranje-feest na de oorlog, en wel ter gelegenheid van de verjaardag van Koningin Wilhelmina. Het optimisme dat uit deze advertenties blijkt mag ons nog steeds een voorbeeld zijn.

De Zwijndrechtse distributiekraak.

In het late najaar van 1943 vervoegde zich bij Peter een onbekend persoon, die zich voorstelde als v.G., en een introductie toonde van de heer R., burgemeester van K., hier ter plaatse wel bekend. Nadat de heer v.G. zich voldoende had gelegitimeerd, kon hij van wal steken.

Een overval op het distributiekantoor voorbereiden was het doel van zijn komst.

Hij kwam op het juiste moment, want twee illegale werkers, Peter en Henk, waren het er roerend mee eens, dat ook Zwijndrecht zijn kraak moest hebben. En daarom waren ze maar vast begonnen bij het begin: een afdruk maken van de sleutel van de kluis waarin 's nachts de distributiebescheiden werden opgeborgen. Twee stukjes luchtgevulde zeep vormden een uitstekend materiaal om een zuivere afdruk te verkrijgen. Maar de sleutel zelf leverde meer moeilijkheden op, daar men niet over een kundig en betrouwbaar vakman kon beschikken. Zo op het oog was er geen verschil met het origineel, maar stak hij eenmaal in het slot, dan draaide hij voor $3/4$ om, doch geen millimeter verder. Weer wat afgevijsd, wat bijgewerkt, een hele nieuwe gemaakt, maar 't bleef haperen. 't Was om hopeloos te worden, want het proberen van de sleutel was een baantje op zich zelf. De kluis was namelijk voortdurend onder bewaking, altijd waren er 3 à 4 personen in de onmiddellijke omgeving. Om beurten hielden Peter en Henk de wacht aan de praat en pasten de sleutel. Tenslotte werd het sleutelplan opgegeven; maar niet het plan van de kraak.

Na de eerste kennismaking met de heer v.G. volgde een tweede bezoek. Toen was hij vergezeld van de leider van een KP (afk.: knokploeg). Peter ging met laatstgenoemde het raadhuis en de omgeving terdege opnemen. Hij kwam met die pseudo-inspecteur van de LED in het archief en opende zelfs de kluisdeur voor hem, zodat hij zich persoonlijk kon overtuigen hoe en waar het begeerde bewaard werd. De zolders kregen een beurt en de KP.-er kon het hele werkterrein in zich opnemen. Inmiddels was met de heer v.G. afgesproken, dat als de voorbereiding voldoende gevorderd was en de hulp van binnen uit verzekerd en voldoende safe, hij hiervan in kennis zou worden gesteld door het co-

de telegram aan een zakenrelatie: "zendt per omgaande een monteur". Het telegram is verzonden, doch daarmee was de samenwerking met die Amsterdamse KP. beëindigd. De heer v.G. werd met enkele illegale werkers gearresteerd en als gevolg hiervan was alle contact verbroken. Toch zou het plan doorgang vinden. 't Was nodig, er moesten bonkaarten zijn voor onze onderduikers en verborgen Joden, fietsbanden voor illegale werkers, die hele dagen door weer en wind moesten enz. Er werd contact gezocht met de ploeg van Johannes.

In de eerste dagen van februari kwam Frans, als afgevaardigde van die ploeg bij Siem om eens polshoogte te nemen. Hoe groot zou de buit zijn. Nu, Siem zou wel zorgen, dat het de moeite waard was. En Henk ging met Frans eens fietsen, om hem met de omgeving van het raadhuis en de wegen waarlangs de ploeg na de kraak zou kunnen weggkomen, vertrouwd te maken. De ligging van het raadhuis viel niet mee, rondom wachtposten! Julia-stichting, Politiebureau! Maar de volgende avond kwam Frans terug, met Kees. En bij Siem werd vergaderd. Peter had gezorgd voor een plattegrond, speciaal van de voor- en achteringang van het gemeentehuis en de weg naar het archief, waar de distributiesbescheiden "veilig" werden opgeborgen. Tot laat in de avond werd het plan aan alle zijden belicht en de beide KP.-ers zagen er veel perspectief in. 't Was al ver na spertijd dat de samenzweerders huiswaarts slopen. Frans ging met Peter mee naar huis en tot diep in de nacht werd geboemd over wat gebeurd was en wat nog gebeuren moest. Henk bracht Kees een eind weg, richting Rijsoord. Kees heeft er nog een natte herinnering aan; hij reed pardoos in de sloot. 't Was dan ook aardedonker. Maar voor zulke ondernemingen worden nu juist geen maannachten uitgekozen.

Nu de oplossing van de sleutelkwestie.

De sleutel had een vaste plaats op het politiebureau; een goed politieman: "Joe", zou de nagemaakte sleutel tijdelijk met de originele verwisselen.

Daar was moed voor nodig, Joe. Maar elke handeling vereiste courage!

Op 't laatste moment werd de zaak nog ingewikkelder; er

werd namelijk een dubbelpost van politieagenten geplaatst, boven en onder aan de trap die naar de kluis leidde. Echter..... ook dit mocht niet hinderen.

Toen de medewerking van binnen uit volkomen voor elkaar was, en M. beloofd had buiten een wakend oog te houden, kwam Johannes met enkele van zijn getrouwen om persoonlijk alles te bespreken. De plattegrond werd met Peter nagegaan en het programma vastgesteld, alsmede de datum van de overval.

Persoonlijk woonde ik die bespreking bij, daar zij in mijn huis werd gehouden. Nooit zal ik vergeten de diepe ernst van de leider. Niet om aards gewin werkte hij. Niet om eigen eer; hij gebruikte steeds zijn schuilnaam. Maar de overtuiging, dat de nazileer God onteerend is en verderfelijk, gevoegd aan de innige verknochtheid aan het Oranjestad en de Vaderlandsche bodem, maakten hem tot een illegaal werker. Zijn buitengewone leiderscapaciteiten en persoonlijke moed plaatsten hem als vanzelf als hoofdman van een KP., zoals er misschien geen tweede in Nederland is geweest. Hij ging uit van het standpunt, dat het plan 100 procent kans van slagen had. Hij was heilig overtuigd van het recht van handelen: "Voor Koningin en vaderland!"

Alle mogelijkheden werden zorgvuldig onder de loupe genomen. 't Was spannend die gezichten te zien, gebogen over het schetskaartje!! Gedempte stemmen te horen, die het voor en tegen van elke handeling nauwgezet tegen elkaar overwogen.

Hoewel allen de bittere ernst van de gevaarlijke onderneming voelden, gaf het avontuurlijke ook vaak een glundere uitdrukking op de gezichten.

De datum werd vastgesteld in verband met de maan. 't Moest donker zijn. Bovendien moest de conciërge van het raadhuys niet in zijn woning verblijven, voor eigen veiligheid. En toen Henk ontdekt had, dat 21 februari de verjaardag was van een familielid van de conciërge, was het met de datum voor elkaar. 21 februari zou de dag zijn, of liever de avond.

Het programma zag er als volgt uit:

- a. Conciërge waarschuwen om van 8-10 uur met zijn gezin afwezig te zijn;
- b. Om 5 uur brengt Henk 3 KP.-ers voor en 2 KP.-ers achterom in het raadhuis; ze worden op zolder 27 ingesloten;
- c. Om 8 uur zullen zij de wacht overmeesteren;
- d. om 8.15 uur zal de hoofdman de achterdeur van binnen openen en op het wachtwoord "de koning" de sleutel van Joe ontvangen;
- e. Na het openen van de kluis zal Joe de sleutel terugkrijgen, opdat dan de verwisseling der sleutels weer kan plaatsvinden;
- f. Henk is met de overige 4 KP.-ers aan de achterzijde van het raadhuis om de buit te ontvangen.

Aan de vooravond van de kraak kwamen Johannes en Frans nog even bij Peter om te bespreken of het programma ongewijzigd kon worden afgewerkt. Peter lag met een flinke griep op bed, maar hoge koorts kon hem niet beletten, dat hij met hart en ziel aan de besprekingen deelnam, die op zijn slaapkamer werden gehouden. Primitief en in de kou, maar de warmte zat wel van binnen. Peter betreurde het heel erg dat hij niet actief kon deelnemen, althans er niet bij kon zijn. Johannes dacht, dat hij nog wel eens dankbaar zou kunnen zijn voor die griepaanval, voor, tijdens en na de overval.

Johannes heeft gelijk gehad. Dat bleek later. Want in de morgen van de 22e februari gaf de burgemeester aan een ambtenaar van de secretarie de opdracht om de controlerend geneesheer van de gemeente te waarschuwen, met het verzoek Peter te controleren.

Het binnenlaten van Johannes met 4 man liep vlot van stapel. Het was die dag uitreiken van stamkaarten, dus liep ieder in en uit. Doch toen Henk terugkwam van de zolder, ontmoette hij één van de aldaar werkzame Rijksduitsers.

't Begon al aardig te donkeren en Henk keek omlaag en liet zijn stem niet horen. Bij een later verhoor bleef hij dan ook hardnekkig ontkennen, dat hij hem op de trap tegen gekomen was. Het frappante van het geval was, dat de Duitser niet zei, dat hij K. (Henk) had gezien, maar hij duidde hem nadrukkelijk aan als de "helper van de heer B." (Peter).

De heren op de zolder maakten het zich het gemakkelijk op de zakken van de LBD en rookten een cigaretje. Henk is later nog eens naar boven gegaan om te vertellen, dat alles beneden in orde was. De ontmoeting met de Duitser. had alleen angstige ogenblikken bezorgd aan Henk. De Duitser sprak namelijk dadelijk een aanwezige hoofdagent aan die op zijn beurt weer direct naar het politiebureau ging. Henk ging er ook heen, doch alles bleek heel onschuldig.

Om 8 uur slopen de KP.-ers op kousevoeten naar beneden, gedeeltelijk langs de stenen trap, gedeeltelijk langs de statietrap. Jan, met in elke hand een revolver, sprong geruisloos de typistenkamer in, waar twee agenten op wacht zaten.

- - 0 - -

Tot zover de feiten over de voorbereiding van de overval zoals die na de oorlog zijn opgetekend. Voor een verslag van de feitelijke overval, en een verslag van datgene wat binnen in het raadhuis heeft plaatsgevonden drukken wij hierna een deel van het officiële getuigenverhoor af, zoals dat direct na de overval door de verantwoordelijke politiefunktionarissen is afgenomen. Ter wille van de authenticiteit is de oorspronkelijke spelling aangehouden. Wel zijn ook hier de namen van personen weggelaten.

Frappant is dat de typist van het getuigen-verhoor daar waar het gaat over de overvallers, dit woord tussen aanhalingstekens plaatst. Is dit een wijze om aan te geven dat tenminste deze funktionaris de overvallers niet als echte misdadigers kon zien, wellicht wel sympathie voor hen kon op brengen?

(KP=knokploeg)

(LBD=luchtbeschermingsdienst)

Proces Verbaal.

Naar aanleiding van een op 21 februari 1944 te omstreeks 20 uur op het raadhuis der gemeente Zwijndrecht plaats gehad hebbende overval, waarbij uit een kluis, zich bevindende in de kelder van dit raadhuis een hoeveelheid distributiebescheiden werd ontvreemd, hebben wij, de opperluitenant en hoofdwatchmeester van de gemeente-politie te Zwijndrecht, na daartoe bekomen opdracht, een nader onderzoek ingesteld en getuigen gehoord.

Eén van de bij de overval aanwezige politieagenten heeft als volgt getuigd:

"Op maandag, 21 februari 1944 te 19 uur, ben ik van het bureau van politie te Zwijndrecht naar het raadhuis gegaan, teneinde mij te belasten met de bewaking van de aldaar in een kluis in de kelder van het raadhuis opgeslagen distributiebescheiden. Daar de deur van het raadhuis gesloten was, heb ik gebeld. Op mijn bellen werd, nadat ik mij gemeld had, de deur geopend. Ik moest aflossen. Ik was gewapend met dienstpistool en gummistok. Degene die mij binnenliet vertrok daarna naar het politiebureau om den opperwatchmeester af te lossen. De opperwatchmeester op zijn beurt is toen naar het raadhuis gekomen om tezamen met mij de bewaking uit te oefenen. Nadat ik hem had binnengelaten zijn wij tezamen, in de z.g. typekamer gaan zitten. De deur van deze kamer stond open en de lamp brandde. De voordeur van het raadhuis was gesloten met een slot en met een grendel. De achterdeur was eveneens gesloten, doch ik kan niet met zekerheid zeggen of deze deur gegrendeld was. Tusschen 19 en 20 uur is door mij, noch door mijn collega iemand tot het raadhuis toegelaten. Te omstreeks 19.50 uur heeft de gemeentebode het raadhuis door den voordeur verlaten, zeggende dat hij zijn vader ging feliciteren met zijn verjaardag. De bode die zijn woning boven het raadhuis heeft, is volgens mij langs de grote trap naar beneden gekomen. Voordat hij het raadhuis verliet, heeft hij nog even met ons beide staan praten. Eenige oogenblikken, nadat de bode het raadhuis verlaten had, vroeg ik mijn collega hoe laat het was. Hij

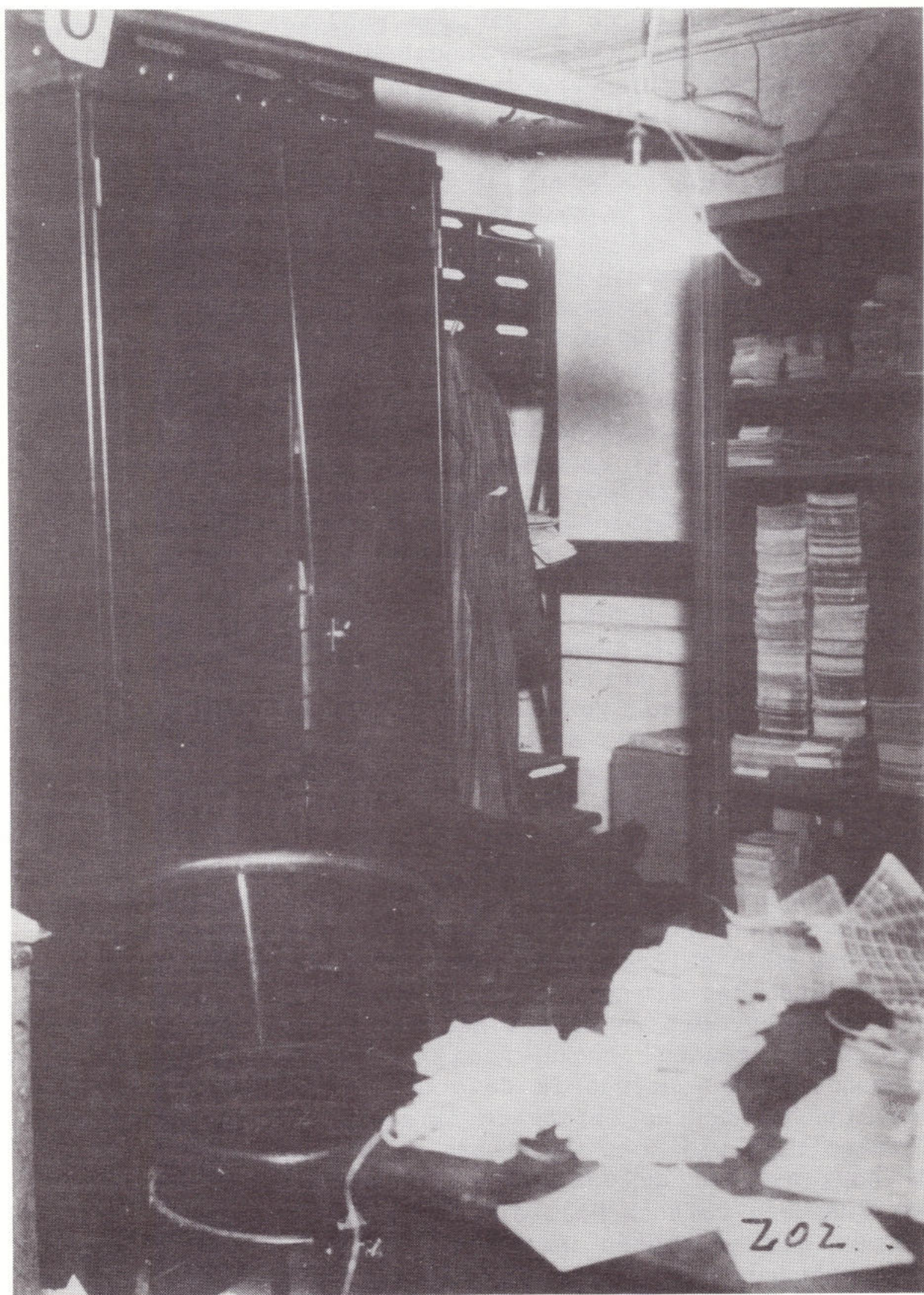
tusschen de vestibule en de gang van het raadhuis open, en verschenen drie, ieder met twee pistolen gewapende mannen en riepen: "Handen op, of wij schieten". Ook zag ik, dat het F.N. pistolen waren van het kaliber 7.75 mm., Omdat ik nog met de rug naar de tochtdeuren stond en mij wilde omdraaien om te zien wat er gebeurde, vloog één der mannen langs mij heen, en zette een pistool in mijn zijde. De twee andere mannen zetten mijn collega het pistool op de borst en ontwapenden hem. Mijn ledige pistooltasch bevond zich aan mijn koppel. De mannen grepen naar deze tasch, doch bemerkende dat hij leeg was, vroegen zij mij: "waar is je wapen"?.

Ik antwoordde, dat ik mijn wapen reeds ingeleverd had, in verband met het feit dat mijn dienst geëindigd was en ik naar huis wilde gaan. Mijn collega stond eveneens met de handen in de hoogte en de drie mannen zeiden tegen hem: "Loopen, naar beneden".

Ik zag dat in de gang bij de portiersloge nog een man liep, deze sloot zich bij mij en mijn bewaker aan; deze man was eveneens met een pistool bewapend. Hierop gingen wij met ons zessen de trap af naar de kelder van het raadhuis, tevens zijnde de centraalpost van den gemeentelijken luchtbeschermingsdienst. In deze kelder bevindt zich tevens een kluis, waarvan ik weet, dat daarin distributiebescheiden bewaard worden. In de kelder gekomen, zag ik, dat mijn collega door eenige mannen op een stoel werd geduwd, terwijl men mij op een andere stoel zette. Ik zag dat zich in de kelder nog drie mij onbekende en met pistolen gewapende mannen bevonden, benevens twee leden van den luchtbeschermingsdienst. Deze twee werden eveneens door mannen met pistolen in bedwang gehouden en moesten ook op een stoel gaan zitten. Toen wij allen gezeten waren, kwam er nog een "overvaller" de trap af, en deze had een doos bij zich. De doos werd geopend en ik zag dat er touw, jutezakken en eenige bundels linnen uit te voorschijn kwamen.

Wij werden met dit touw, met de handen gekruist op de rug, aan de rugleuning van den stoel gebonden, terwijl onze voeten eveneens met een touw aan elkaar werden gebonden. Ik had gezien, dat de doos, waarover ik U sprak, met een touw was dichtgebonden. Van het linnen werd een prop gemaakt, die men ons in de mond duwde. Hierna werden wij gekneveld, d.w.z. men bond ons nog een linnen doek

voor de mond en knoopte deze op het achterhoofd vast. Het was dus zodoende onmogelijk geworden de mond te bewegen. Nadat men ons gebonden en gekneveld had, zag ik, dat één van de mannen bij de deur van de kluis stond, met zijn rug naar mij toegekeerd. Voorts zag ik, dat hij aan het slot van de kluisdeur bezig was, alsof hij een sleutel in het slot stak. Ik heb echter niet gezien, dat hij een sleutel in de hand had. Na verloop van enkele seconden werd de deur door hem geopend. Op dat moment waren er, als ik mij goed herinner acht "overvallers" in de kelder. Zij liepen allen op de sokken. Wij, de geknevelden, werden voortdurend bewaakt. Het waren echter niet steeds dezelfde personen, die ons bewaakten. Omdat ik met mijn rug naar de kluis was gezeten, kon ik niet zien wat daar gebeurde. Ik hoorde echter wel, dat men bezig was aan de stalen kasten, die zich in de kluis bevinden. Ik zag tevens, dat de mannen af en aan liepen met zakken, waarvan ik nu wel vermoeden kon, dat zij gevuld waren met de distributiebescheiden uit de kluis. Ik wist nu wel waar het om begonnen was. De mannen gingen met de zakken de trap op, doch waar de zakken gebleven zijn kan U ik niet zeggen. Terwijl men bezig was de zakken uit de kluis naar boven te dragen, kwam weer een andere "overvaller" de trap af en deze droeg een arm vol schoenen. Men begon de schoenen aan te trekken. Een van de personen, oud ca. 40 jaar trad op als leider van de bende. Op zeker moment hoorde ik hem zeggen, terwijl hij zich in de handen wreef: "Het valt hier ontzettend mee. We kunnen het nooit op een wagen laden; er moet nog een wagen komen". In de kelder is echter niet door de mannen getelefoneerd. Na verloop van tijd had het zakkendragen een einde genomen, waaruit ik opmaakte, dat zij met hun werk gereed waren. Een van de mannen echter, kwam nog langs mij met een groote stapel stamkaarten. Ik meen, dat het nieuwe waren. Deze man vroeg aan de z.g. leider: "Wat moet ik hiermee"? De leider zeide tegen hem: "Is hier geen kachel?". De man met de stamkaarten antwoordde: "ze hebben hier centrale verwarming en ik zie geen kachel". De leider zeide hierop: "verscheur ze dan maar". De andere man begon hierop te scheuren, maar dit zou waarschijnlijk te veel tijd in beslag nemen, en daarom liet hij de stapel toen op de tafel in de kelder liggen. Toen alle zakken boven waren, bleven ongeveer vijf à zes mannen in de kelder. De z.g.

Eén van de aan het proces-verbaal toegevoegde foto's.

Foto: Rijks Inst. voor Oorlogs Documentatie, Amsterdam

leider, die ook in de kelder was gebleven kwam naar mij toe en zeide: "Heb je je persoonsbewijs bij je"? Ik knikte instemmend. Hij knoopte hierop mijn jekker los, en haalde mijn portefeuille uit mijn binnenzak. Hij nam mijn persoonsbewijs er uit. Voorts keek hij, of ik nog andere papieren in mijn portefeuille had. Hij nam een groen notitieboekje uit zijn zak en schreef mijn personalia op. Hij zeide: "ik krijg ook het politiebld en mocht het blijken dat je een juist signalement van ons hebt gegeven, waardoor wij last zouden kunnen krijgen dan krijg je de kogel. Wij hebben overal spionnen zitten".

Ik heb gezien, dat hij ook het persoonsbewijs van mijn collega heeft genomen en diens naam enz. heeft opgeschreven. Tegen ons beide zeide hij voorts: "hebben jullie misschien illegale papieren bij je, geef ze dan maar aan mij dan zal ik ze meenemen". Ik schudde van neen. Ook mijn collega had niets. Toen men onze namen genoteerd had, verlieten de mannen de kelder, langs de trap naar boven. Ik kon niet hooren, of zij toen ook het raadhuis hebben verlaten. Nadat de laatste man goed en wel vertrokken was ben ik gaan werken om te trachten los te komen, hetgeen mij vrij spoedig gelukte. Hierna heb naar het politiebureau getelefoneerd. Toen ik verbinding kreeg, antwoordde een stem: "Hallo met wie"? Omdat ik de mogelijkheid niet uitgesloten achtte, dat de overvallers op het bureau zouden kunnen zijn, vroeg ik met wie ik sprak. Er werd op geantwoord: "Met wie spreek ik"? Hierop heb ik de haak op het toestel gelegd en onmiddellijk den burgemeester getelefoneerd. Ik kreeg gehoor en deelde mede wat er gebeurd was. Hierna heb ik de anderen bevrijd. Ik vroeg mijn collega of hij met het alarmapparaat, waarvan ik wist dat dit zich in de kluis moest bevinden, wilde alarmeren. Dit is direct gedaan. Hierna ben ik alleen naar boven gegaan. In de gang van het raadhuis zag ik niemand. Hierna opende ik de voordeur en ging naar buiten. Op het bordes ontmoette ik reeds den burgemeester. Tezamen zijn wij toen weer naar de kelder gegaan, alwaar de burgemeester de zaak in oogenschouw heeft genomen. Ook kwam een Duitsch militair in het raadhuis, die zeide, dat op hem geschoten was. Dit zou achter het raadhuis zijn gebeurd. Hierop zijn wij, de burgemeester en ik weer naar buiten gegaan, en wij zagen op het raadhuisplein een auto met gasgenerator rijden. De burgemeester liep er

heen en schoot eenige malen, naar ik meen vijf keer. De opperluitenant van de politie was inmiddels ook ter plaatse aangekomen. Ik kan niet zeggen, of de overvallers inderdaad met een auto zijn gekomen. Ik heb verder niets van een auto gezien of gehoord.

Het signalement van de acht of negen overvallers luidt als volgt: "Hij die ik den leider genoemd heb, was ongeveer 40 jaar oud, hij droeg een blauw grijze winterjas en een donkergrijze gleufhoed met slappen rand. Hij was ca. 1.70 a 1.75 m. lang. De overigen waren tusschen 25 en 35 jaar oud en droegen allen een donkergekleurde winterjas. Zij droegen allen een hoed (gleufhoed) met uitzondering van twee der mannen, die blootshoofds waren. Eén van hen had een opvallend donker uiterlijk en een knap gelaat. Zij hadden allen een lengte tusschen 1.70 en 1.80 m. Allen hadden een slank postuur. Zij hadden geen baarden of knevels. Geen van hen sprak dialect. Ik kan niet zeggen of ik hen bij weerzien zou herkennen".

Na voorlezing en volharding bij zijner verklaring, teekent hij met ons, verbalisanten,

was getekend.

- - 0 - -

Op deze plaats vatten wij de draad weer op van het na de oorlog opgetekende verhaal.

Terwijl de volle zakken op de fietsen werden geladen was de agent al bezig zijn collega's op het politiebureau te waarschuwen. Doch daar men op het politiebureau de oproep niet vertrouwde en de agent dacht dat ook het politiebureau was overvallen duurde het een kwartier voordat er assistentie kwam in de vorm van de daarna gealarmeerde burgemeester.

Het opbinden van de zakken met de buitgemaakte bonkaarten vergde bij enkelen nogal wat tijd, de eersten waren al weggereden toen de laatsten nog aan de zware zakken stonden te trekken. Op dat moment passeerde een Duitse officier, die van de Julia-stichting naar de Julianaschool overstak. Hij vermoedde onraad en riep: "Sta of ik arresteer je". Natuurlijk reden allen wat ze konden. De Duitser trok zijn revolver. Toen was het ogenblik gekomen voor Jan, de scherpschutter van de ploeg, om zijn makkers in de rug te dekken. Hij wierp zich op de grond, achter zijn zak, en beantwoordde het vuur. De zak langzaam voortuitrollend, kroop hij er achteraan en naderde al schietend de Duitser zo dicht dat deze op de vlucht sloeg.

Rob viel met zijn fiets en zag geen kans meer zich uit de voeten te maken. Hij wierp zijn fiets tegen een heg en kroop door de tuinen, vlak onder de muurtjes, totdat hij bij Chris kwam. Hij dacht bij Peter in de buurt te zijn. Het was dan ook aardedonker. Gelukkig waren Chris en zijn vrouw in het complot, dus werd hij snel op de slaapkamer van Peter gebracht die, zoals gezegd, ziek te bed lag. Daar komt iemand de trap opstommelen. Rob vliegt achter de deur, met zijn pistool in de hand. Met dikke zweetdruppels op zijn voorhoofd en lijkleek. Hij verkeerde letterlijk in doodsangst. Maar niettemin, vastberaden en kordaat. Hij zegt zijn leven zo duur mogelijk te zullen verkopen.

Een zucht van verlichting werd geslaakt toen Jeanne binnenkwam, er was dus nog geen gevaar. Bij Peter kon hij echter niet blijven; daar zou men wel eens het eerst kunnen gaan zoeken. Zijn spoor leidde immers door de voortuintjes naar de woning. Wat nu. Rob bleek een familielid

te hebben in de Burg. de Bruinelaan. Maar hoe daar te komen. Alleen op straat, als vreemdeling was te gewaagd. Ondertussen was aan Jeanne verteld wat er aan de hand was. Zij was direct bereid Rob weg te brengen, in haar verpleegstersuniform. Een zuster met een heer op de late avond leek nogal onschuldig. Daar kon men van alles van denken, maar men zou het niet direct met een inbraak in verband brengen. Gezellig babbelend passeerden Rob en Jeanne de inmiddels drukdoende Duitsers en bedrijvige agenten en bereikten veilig de woning van de familie van Rob.

Jeanne had Rob beloofd om op de terugweg ook nog zijn fiets en de verloren 5000 bonkaarten in veiligheid te brengen. Ze vond de fiets, viste de zak op en hees het zware gevaarte op de bagagedrager, En bijna onder de ogen van de inmiddels gearriveerde Groene Politie bracht zij het gehele geval thuis waar zij het in een schuurtje opborg.

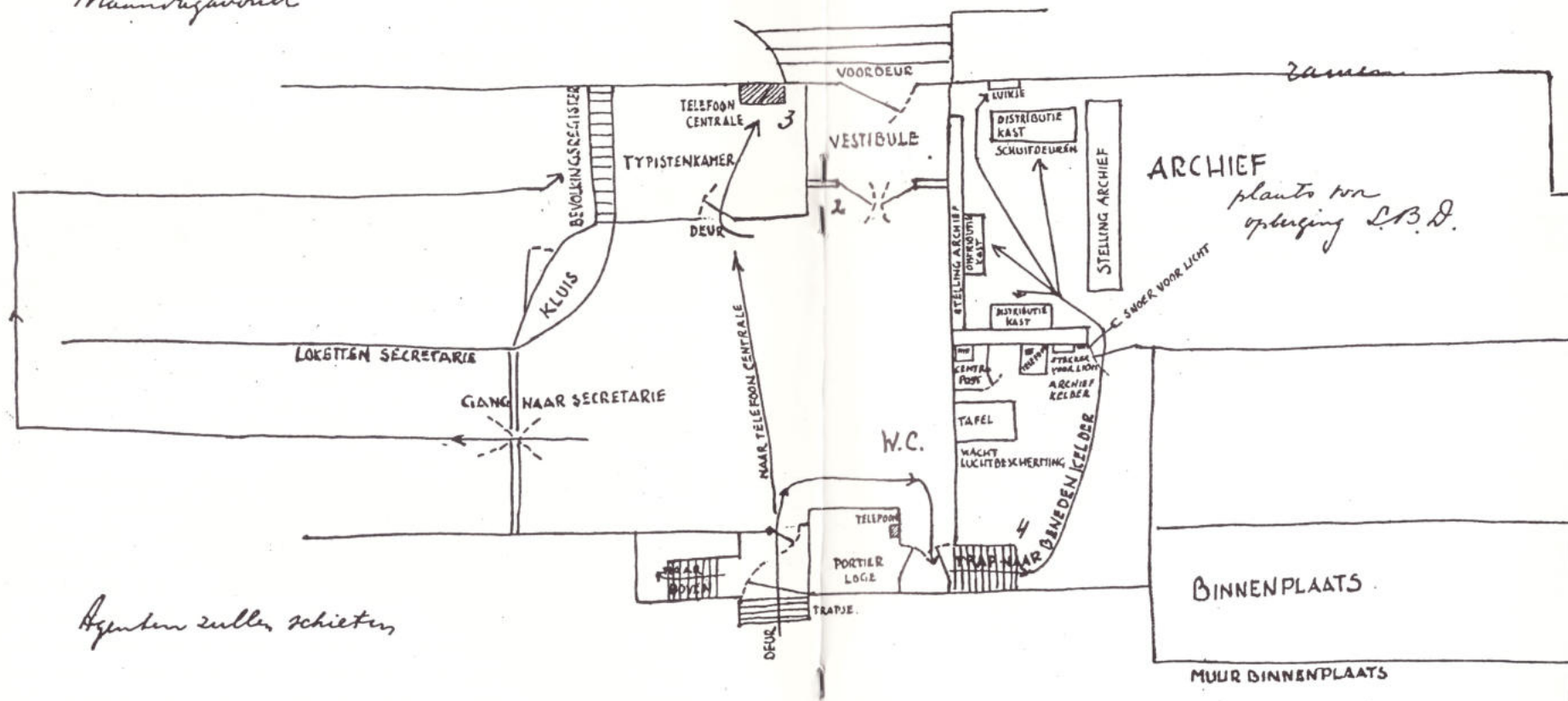
Er zijn nog twee zakken met bonnen verloren. Een werd zoet op het politiebureau gebracht, maar de ander kwam in handen van illegale werkers, die er voor zorgden dat het verlorene op de juiste plaats terecht kwam.

De andere KP.-ers zijn met hun buit behouden in Barendrecht op de afgesproken plaats aangekomen. Daar werd alles gesorteerd. Er waren veel distributiebescheiden bij die alleen in Zwijndrecht geldig waren, een massa inlegvellen enz., enz. De gehele illegale Zwijndrechtse wereld heeft er tot aan het eind van de oorlog voldoende aan gehad. De politie heeft uiteraard van alles gedaan om de daders van de overval te pakken te krijgen. Dit is echter nooit gelukt. Het onderzoek werd tenslotte gesloten. Maar allen bleven waakzaam, de politie werd verdacht vriendelijk tegen Henk.

En nu de bevrijding is gekomen lichten wij zelf maar al te graag een tip op van de sluier die het veel besproken gebeuren op de avond van de 21 februari 1944 bedekte. Hiermede zijn tal van fantastische verhalen rechtgezet, en is duidelijk geworden dat gebruikte vrachtwagens en verhuishagens naar het rijk de fabelen kunnen worden verwezen. De feiten zijn uit het geheugen weergegeven, aantekeningen waren er niet gemaakt.

Stentel direct leiding
 „de Koning“
 8.15 uur
 Maandagavond

10 a 12 laden 200 landjes x 50 = 10000
 + 3000 boven op V
 Bij W.C. uitbreiding 2 T.O.

Agenten zullen schieten

RAADHUIS ZWINDRECHT

Maandag
 Zondagavond 7 uur, Holl
 4 man voor transport zorgen "de Koning"

Achtentwintig

Zondagavond afpreken PK stelsel 7.30

De door de verzetstrijders getekende situatieschets.
 (zie blz. 5). Afbeelding: Rijks Inst. voor Oorlogs
 Documentatie te Amsterdam.

Johannes heeft de bevrijding niet mogen beleven. Hij is gevallen te midden van zijn werk, dat hij vrijwillig op zich had genomen. Door lafhartig verraad bij een overval op het huis van bewaring in Amsterdam.

En met hem sneuvelden nog enkelen van zijn ploeg. Dat zij rusten in vrede.

Zwijndrecht, meimaand 1945

PBS

Tenslotte de conclusies die door de verbalisanten uit de diverse verhoren waren getrokken, aangevuld met een verklaring van de burgemeester. Deze laatste verklaring schetst ook weer een beeld dat men slechts kan plaatsen in een zeer abnormale situatie. Het is thans toch niet voorstelbaar dat een kennelijk gewapende burgemeester al schietend enkele straten lang een vermoedelijk bij een overval betrokken vrachtwagen achtervolgt. Het proces-verbaal gaat als volgt verder:

"De sleutels van de kluis, drie in getal, werden als volgt bewaard. Twee stuks door den hoofdwachtmeester van politie en een stuks door mij, verbalisant. Aan de opdracht deze sleutels te toonen en te overleggen werd onmiddellijk gevolg gegeven. De beheerders van deze sleutels verklaren deze steeds onder hun beheer te hebben gehad. Ik, verbalisant, kan nog verklaren, dat een der sleutels en wel deze die des daags in het bezit was van den kassier-waardemateriaal van de distributiedienst, des avonds na den werktijd van dezen dienst in een blikken doos verzegeld bij mij werd bezorgd. Des morgens voor de aanvang van den werktijd werd deze sleutel door mij wederom aan den kassier-waardemateriaal ter hand gesteld.

Conclusie: Uit de verschillende verhooren kan ons inziens worden afgeleid:

- dat de overval werd uitgevoerd door acht à negen personen gewapend met pistolen;
- dat zij, of enkelen daarvan, zich hebben moeten laten insluiten;
- dat zij bekend waren, met den bergplaats (kluis) van het waardemateriaal en tevens met de omgeving, waar dit materiaal werd geborgen;
- dat de overvallers gebruik gemaakt hebben van rijwiel;
- dat zij min of meer tot een beschaafden stand behooren;
- dat zij georganiseerd gewerkt hebben;
- dat zij in het bezit moeten zijn geweest van een sleutel van de kluisdeur.

Op de bovenverdieping is gelegenheid te over, om zich te kunnen verbergen. Men denke hierbij aan de raadszaal en zolder. Op een der zolders bevindt zich een 7000-tal jute zakken, eigendom van de gemeentelijken Lucht Beschermings Dienst. Bij een telling in den maand januari van dit jaar bevonden zich aldaar 7275 zakken; in de morgen van de 22e februari werden deze zakken wederom geteld. Het bleek toen dat er 7263 zakken waren, alzoo een tekort van 12 stuks.

Bij onderzoek is gebleken dat tusschen de zakken op de zakkenzolder van het raadhuis te Zwijndrecht, zich zakken bevonden die van het zelfde opschrift waren voorzien, als de twee zakken die op straat werden gevonden. Deze zakken zijn door de Sicherheitspolizei in beslag genomen.

Op verzoek van ons verbalisanten is door de assistent van de directie der Lips's Brandkasten en slotenfabrieken N.V. te Dordrecht het slot en de deur van de kluis geïnspecteerd. Naar aanleiding hiervan verklaarde deze inspecteur dat noch aan de deur, noch aan het slot iets bijzonders te zien was wat er op zou kunnen duiden dat het slot niet in goeden staat was of dat de deur door middel van een niet bijbehorende sleutel zou zijn geopend.

De burgemeester van de gemeente Zwijndrecht verklaarde het volgende:

Op maandag 21 februari 1944 ca. 20.50 uur werd ik opgebeld door de wachtmeester, welke mij meedeelde: "Burgemeester wij zijn overvallen, wilt U de anderen ook waarschuwen".

Terstond telefoneerde ik het woonhuis van de opperluitenant van de politie, welke op dat moment niet thuis was, doch direct door zijn dochter gewaarschuwd zou worden. Hierna begaf ik mij per rijwiel naar het raadhuis. Onderweg waarschuwde ik de wacht van het door de Deutsche Weermacht bezette Julia-gesticht en verzocht den wachcommandant direct de Ortscommandeur te Dordrecht van de overval in kennis te stellen.

Daarop ging ik het politiebureau binnen, waarvan ik de deur opende met de in mijn bezit zijnde algemeene sleu-

tel, alwaar ik de opperwachtmeester van politie aantrof. Hem droeg ik op de politiekorpsen van de omliggende gemeenten te waarschuwen, waarna ik mij in het raadhuis begaf, alwaar ik enkele wachtmeesters aantrof benevens de leden van de vaste kern der LBD. Allen liepen met een linnen strop om hun nek, welke later bleek gediend te hebben om een prop in hun mond op zijn plaats te houden. Daar aan de ingang van het raadhuis hoorde ik in korte trekken wat er aan de hand was. Toen ik op dat moment aan de andere zijde van het Raadhuisplein een auto zag rijden zeide ik: "Die auto aanhouden", en begaf mij op straat. De auto reed met matige gang, terwijl de uitlaat veel vonken sproeide. Hieruit maakte ik op, dat de auto op houtgas reed en niet voldoende gas ontwikkelde, om met behoorlijke snelheid te rijden en daarom de aanjager had bijstaan. Of dit technisch juist is, is mij niet bekend. Aan mijn sommatie om stil te staan werd niet voldaan, reden waarom ik een waarschuwingsschot in de lucht loste op ca. 20 meter afstand. Of dit opgemerkt werd is mij niet bekend, althans de auto sloeg rechtsaf de Burg. de Bruinelaan in. Nog eenige tientallen meters achtervolgde ik de auto en loste nog vier schoten, thans op de banden gericht, doch de auto vervolgde zijn weg en sloeg de Lindelaan links in.

Hierop keerde ik terug naar het raadhuis alwaar ik de plaats van de overval schouwde en order gaf nergens aan te komen. Inmiddels was ook de korpschef verschenen, welke ik opdracht gaf de vier personen, welke tijdens de overval in het raadhuis aanwezig waren separaat te houden, zoodat zij niet met elkaar konden praten

Alle vier heb ik persoonlijk medegedeeld dat zij in de uitoefening van hun dienst geschorscht waren met het oog op het onderzoek. Hierna stelde ik mij telefonisch in verbinding met de Aussenstelle Rotterdam der Sicherheitspolizei, waar ik melding maakte van de overval.

Dan verschenen eenige Duitsche soldaten onder leiding van twee onder-officieren, welke ik verzocht de wacht te betrekken boven in het raadhuis en beneden in de ruimte voor het archief. De opperluitenant droeg ik op de vier personen welke tijdens de overval aanwezig waren te hooren en hiervan proces-verbaal op te maken.

De sleutels van het archief, welke alle drie onder berusting van de politie waren, waren door mij inmiddels opgevorderd, waarna ik het archief sloot en de sleutels bij mij hield. Na het verhoor van degene die verantwoordelijk is voor het sluiten van het archief heb ik opdracht gegeven om onder toezicht van Duitse militairen een telling te doen van de nog aanwezige distributiebescheiden, waardoor vastgesteld kon worden wat ontvreemd was. Inmiddels waren vier jute zakken met diverse bescheiden op straat gevonden en binnen gebracht. Bij doorzoeking van het raadhuis bleek dat twee der vier jute zakken geheel gelijk waren aan de ledige zandzakken welke opgeslagen liggen op een der zolders van het raadhuis, ten behoeve van de Luchtbeschermingsdienst.

Op een andere zolder, waarvan een gedeelte, liggend boven het woonhuis van den concierge afgescheiden is door een houten hekwerk stond een mand met vodden. In deze vodden was gewoeld terwijl zich daarin soortgelijke strooken linnen bevonden waarmede de overvallen personen waren gekneveld.

Een aantal foto's van de plaats van de overval is ter verduidelijking aan het proces-verbaal toegevoegd.

Was getekend, zwijndrecht 29 februari 1944.

- - 0 - -

Verboden straatnamen in Zwijndrecht.

Begin januari 1942 volgde een algemene oekase van het Reichskommissariat welke de volgende regel verordeneerde:

"De namen van levende leden van de Koninklijke Familie dienen uit de aanduidingen van straten enz. en instellingen als scholen, ziekenhuizen en bejaardentehuizen te verdwijnen". "Er moeten nieuwe namen worden toegekend welke neutraal moeten klinken; zij mogen niet aan het heden ontleend zijn", aldus berichtte Generalkommissar Wimmer aan de Secretarissen Generaal van het toenmalig landsbestuur.

De nieuwe namen moesten door de burgemeesters via de Commissarissen der Provincies aan de Provinciale Beauftragter ter goedkeuring worden voorgelegd.

Deze regel was uiteraard ook in Zwijndrecht van toepassing op de Wilhelminastraat, de Prinses Julianastraat en de Prins Bernhardstraat. De uitvoering ervan heeft op het gemeentehuis voor de nodige consternatie gezorgd, waarvan een uitvoerige briefwisseling bewaard is gebleven.

De oorzaak van deze consternatie school voornamelijk in de voorgestelde vervangende namen, te weten de Van Hoogendorpstraat, de Van der Duyn van Maasdamstraat en de Van Limburg Stirumstraat", namen die weliswaar neutraal klonken en niet aan het toenmalige heden waren ontleend, maar toch gezien hun achtergrond door de Duitse autoriteiten niet als geheel onschuldig konden worden ervaren. Immers de drie vernoemde personen waren degenen die in 1813 Koning Willem I bij zijn aankomst, na jarenlang verbannen te zijn geweest, op het Scheveningse strand mochten verwelkomen. En juist deze associatie kon de Duitsers niet welgevalen.

De ontstemming van de Duitse autoriteiten werd nog versterkt door het gegeven dat deze namen al in de plaatselijke kranten waren vermeld voordat de daarvoor vereiste aanmelding en goedkeuring was gepasseerd. Een reactie op deze publicatie bleef niet uit. De Commissaris der Pro-

Gemeente Zwijndrecht

Aan
den Heer Waarnemend Commissaris der
provincie Zuid-Holland,
te
's-Gravenhage.

No. : 1563

ZWIJNDRECHT,
21 Mei 1942.

Bericht op schrijven van :

11 Mei 1942.
No. : 179/ 3 G.
Kabinet.

Onderwerp :

Bijl.

Verandering van straat-
namen.

Naar aanleiding van Uw bovenaangehaald schrijven heb ik de eer UHoog-
deftige voor te stellen, inplaats van de voorgedragen straatnamen Van
Hogendorpstraat, van Limburg Stirumstraat en Van der Duyn van Maasdamstraat
te kiezen: Admiraal de Ruyterstraat, Admiraal Trompstraat en Piet Hein-
straat. Deze keuze spreekt m.i. voor zich zelf. Nu de namen niet aan het
"heden" behooren te worden ontleend en dus alleen namen van personen uit
het "verleden" in aanmerking komen, meen ik dat daarvoor in de eerste plaats
oet worden gegrepen naar figuren uit het meest roemrijke gedeelte van
onze vaderlandsche historie, waartoe de voorgedragen namen zeker behooren.
Bovendien komen deze namen in het stratenbeeld van zeer vele gemeenten
voor en werd nooit vernomen, dat daartegen bezwaren bestonden.

Ik vertrouw dan ook, waar mijn voorstel vreemd is aan elke andere in-
tentie, welke ook, dat met deze keuze genoeg zal kunnen worden genomen.

Mocht om mij niet bekende redenen blijken, dat aan mijn voorstel geen
goedkeuring kan worden gehecht, dan zou ik subsidiair in overweging willen
geven, deze straten te noemen naar enkele oud-burgemeesters dezer gemeente
(reeds lang overleden) en ze te heeten: Burgemeester Stoopstraat, Burgemeester
Brouwerstraat en Burgemeester Nibbelinkstraat.

De Burgemeester van Zwijndrecht,

H. J. H. van der Meer
WB
De Secretaris,

Coll.
Typ. B.

vincie was duidelijk ontstemd en stuurde om deze reden over dit onderwerp een schrijven naar alle gemeenten in Zuid-Holland, waarbij alle burgemeesters uitdrukkelijk uitgenodigd werden er voor te zorgen dat dergelijke voorvallen niet meer zouden plaatsvinden.

Dit bracht de, nog niet door een NSB-er vervangen, burgemeester kennelijk in grote problemen. Hij schreef een boze brief naar de verantwoordelijke ambtenaar waarin deze opgedragen werd in het vervolg geen berichten meer aan de pers door te geven voordat de burgemeester daaraan persoonlijk goedkeuring verleend had. De Commissaris der Provincie kreeg een excuusbrief waarin de burgemeester nog eens duidelijk liet blijken dat hij er niets aan kon doen en dat de betrokken ambtenaar ernstig onderhouden was. Inmiddels was een afwijzende beschikking ontvangen op de voorgestelde namen zodat men opnieuw vervangende namen moest bedenken.

Op zich getuigen de dan voorgestelde namen ook weer van moed, immers men stelt in een schrijven aan de Commissaris der Provincie dat, nu de nieuwe namen niet aan het heden ontleend mogen zijn, dan toch wel mag worden teruggegrepen naar de figuren uit het meest roemrijke gedeelte van onze vaderlandse historie. De nu voorgestelde namen, te weten de namen van enkele bekende zeehelden, dienen daar zeker toe te worden gerekend aldus het schrijven. Uit de brief kan men concluderen dat de opstellers de "huidige tijd" in ieder geval niet tot de meest roemrijke van het Nederlandse volk rekenden. Helemaal gerust was men niet over één en ander, immers voor alle zekerheid werden in het schrijven nog enkele reserve namen genoemd, ontleend aan oud burgemeesters van de gemeente waarbij ter geruststelling aan de Duitse bezetters werd medege-deeld dat het hier in alle gevallen reeds lang geleden overleden personen betrof.

De afloop is bij oud-Zwijndrechtenaren bekend, tijdens de oorlogsjaren bestonden in de gemeente de Admiraal De Ruyterstraat, de Admiraal Trompstraat en de Piet Hein straat.

Waarom nu in dit tijdschrift een korte samenvatting van de toch wel zeer uitvoerige briefwisseling over dit onderwerp. Wel eigenlijk alleen maar om aan te tonen hoe systematisch men, ook op kleine onderwerpen, de bezetters probeerde tegen te werken en hoe men probeerde door alle narigheid heen signalen te geven van moed en ook vertrouwen in de toekomst.

De kortste maar ongetwijfeld ook meest vreugdevolle brief uit het dossier is die waarin de burgemeester van Zwijndrecht op 21 januari 1947 aan het Ministerie bericht dat de naamsveranderingen zijn teruggedraaid en dat de oorspronkelijke namen weer in ere zijn hersteld.

A.C. de Ridder,
april 1985

- - 0 - -

Een stamreeks van enige Zwijndrechtse verzetstrijders.

Wij herdenken dit jaar dat we 40 jaar geleden verlost werden van het Duitse juk. Dit kon mede afgeworpen worden doordat mensen zich bij een Duitse bezetting van ons land niet neerlegden. Zij verzetten zich hiertegen. Het verzet werd georganiseerd; ook in de gemeente Zwijndrecht.

Zonder de daden van anderen te geringschatten, of maar de indruk te willen wekken dat anderen minder zouden hebben gedaan, wil ik enige personen eruit lichten, t.w.: Adrianus, Willem en Pieter Schouten.

Van hen volgt hieronder de stamreeks. Vanwege de beschikbare ruimte in dit nummer is één en ander samengevat.

Vele beroepsnamen van destijds zijn achternamen geworden. Zo ook "schout". De schout was in de middeleeuwen tot aan de Franse revolutie een ambtenaar in dienst van vorsten, grote heren of abdijen. Zijn voornaamste taak was van gerechtelijke aard. Hij was de voorzitter van de plaatselijke schepenbank t.w. schout en schepenen. Hij maande de schepenen recht te spreken, maar was zelf geen oordeelveller. Na de uitspraak zorgde hij voor de tenuitvoerlegging van het vonnis.

De kinderen van de schout werden de "Schouten" genoemd. De geslachtsnaam was in de 17-e eeuw niet onbekend in de Zwijndrechtse Waard. Voor zover bekend is deze naam voor het eerst in dit geslacht gebruikt in het jaar 1715. In de eerste generaties komt men diverse varianten op de naam tegen zoals "Schout", "De Schout", "Schoute" en "Schouten". De laatstgenoemde schrijfwijze werd in de loop van de 18e eeuw aangehouden.

Omtrent de eerste drie generaties is, ondanks een omvangrijk onderzoek in de archiefbescheiden van Hendrik Ido Ambacht, Zwijndrecht en omliggende plaatsen weinig aan het licht gekomen.

Gebruikte afkortingen: j.m.: jongeman, niet gehuwd of niet eerder gehuwd geweest; j.d.: jonge dochter, idem.

J.F. Schouten, maart 1985.

Stamreeks Schouten.

I. Meeuwis (Meuwis, Mewes) Willemsz. (Schouten), mogelijk geboren omstreeks 1650/60, vestigt zich in of kort voor 1689 in, cq. onder, Hendrik Ido Ambacht en in 1690/-92 in de kerkelijke gemeente Zwijndrecht, overleden na 1705, wellicht begraven te Zwijndrecht in maart 1710 als "Meeuwis van de steenplaats". Hij huwt 1e. met Cornelia Jacobs. Hij huwt 2e. te Hendrik Ido Ambacht op 28-8-1689 met Neeltje Leenderts., j.d., wonende te Hendrik Ido Ambacht, begraven te Ridderkerk op 5-11-1743.

Uit het 2e huwelijk o.a.:

II. Jan Meeuwisz. Schout(e), gedoopt op 31-7-1701 te Zwijndrecht, j.m. wonend onder het Volgerland van Heer Oudelands Ambacht en gehorig op Zwijndrecht, overleden na 13-5-1728. Hij huwt op 13-6-1723 te Zwijndrecht met Marijgje Cornelisdr. Amersfoort, gedoopt te Alblasserdam op 7-2-1700, j.d., wonende onder het Volgerland van Heer Oudelands Ambacht en gehorig op Zwijndrecht, dochter van Cornelis Frederikse Amersfoort en Korsje Jans. Swartwater. Hieruit o.a.:

III. Meeuwis Schouten, wellicht geboren in de Zwijndrechtse Waard ca. 1725, j.m. in de Groote Lindt, (waarschijnlijk) boer, wonend onder het Volgerland van Meerdervoort, overleden te Hendrik Ido Ambacht op 15-4-1790. Hij huwt 1e. (aangeg.) te Groote Lindt op 28-8-1749 met Neeltje Teunisse Vliegenthart, gedoopt te Hendrik Ido Ambacht op 3-10-1723, j.d. wonend onder Meerdervoort, overleden onder het Volgerland van Meerdervoort op 30-1-1780; dochter van Teunis Pietersz. Vliegenthart, boer wonende aan de Vrouw Gheleweg in het Volgerland van Meerdervoort, en Maaijke Floren de Ruijter. Hij huwt 2e. te Meerdervoort op 14-6-1787 met Maaijke Pieterse de Heer.

Uit het 1e huwelijk o.a.:

IV. Jan Schouten, geboren in het Volgerland van Meerdervoort omstreeks 1751, tuinman, overleden aldaar op 5-1-1812. Hij huwt ook in het Volgerland van Meerdervoort omstreeks 1783 met Marya van der Tak, tuinierster en groentenverkoopster, gedoopt te Krimpen a/d Lek op 12-7-

1761, overleden in het Volgerland van Meerdervoort op 26-2-1829, dochter van Pieter Pieterse van der Tak en Marya Gijsdr. van Os. Zij overleed in 1818 te Dubbeldam op 102 jarige leeftijd. Hieruit o.a.:

V. Adrianus Schouten, geboren in het Volgerland van Meerdervoort op 25-4-1803, gedoopt te Zwijndrecht op 1-5-1803, tuinman, overleden te Zwijndrecht op 7-8-1887. Hij huwt te Zwijndrecht op 20-3-1830 met Hester de Klerk, geboren te Zwijndrecht op 28-11-1803, gedoopt aldaar op 30-11-1803, overleden aldaar op 16-5-1880, dochter van Pieter Jillesz. de Klerk, tuinman, en Dingena Groenendijk. Hieruit o.a.:

VI. Pieter Schouten, geboren te Zwijndrecht op 27-4-1836, tuinman, melkboer, in 1867 kerkmeester in de Ned. Herv. Kerk, in 1885 diaken, overleden te Zwijndrecht op 19-4-1900. Hij huwt te Zwijndrecht op 27-3-1860 met Barbara Baan, geboren te Zwijndrecht op 14-10-1840, overleden aldaar op 17-3-1894, dochter van Willem Baan, tuinman, en Dingena van Noort. Hieruit o.a.:

VII. Adrianus Schouten, geboren te Zwijndrecht op 5-2-1862, tuinman, overleden aldaar op 17-10-1903. Hij huwt te Zwijndrecht op 29-3-1888 met Geertje van Pelt, geboren te Zwijndrecht op 29-7-1867, overleden aldaar op 6-11-1944, dochter van Dirk van Pelt, tuinman, en Teuna van Wingerden. Hieruit o.a.:

VIII. Pieter Dirk Schouten, geboren te Zwijndrecht op 5-2-1889, tuinman, overleden te Dordrecht op 13-1-1971. Hij huwt te Zwijndrecht op 11-11-1909 met Suzanna van Houwelingen, geboren te Zwijndrecht op 7-4-1888, overleden te Dordrecht op 22-1-1963, dochter van Clement van Houwelingen, tuinman, en Elsje Baan. Kinderen uit dit huwelijk o.a.:

IX. Adrianus Willem Schouten, geboren te Zwijndrecht op 3-12-1912, tuinman, woonde in Nieuw-Zeeland, Te Awamutu. aldaar overleden op 14-7-1960. Huwt tweemaal, geen kinderen, verzetsstrijder.

Enige Zwijndrechtse verzetstrijders: De foto toont een groep van de Binnenlandse Strijdkrachten, (strijdend gedeelte), 4e Compagnie, 1e sektie, 1e groep.

v.l.n.r. zittend: Daan Euser, Maarten de Boer, Piet Buitendijk, Wim Schouten.

v.l.n.r. staand: Piet van Die, Bas de Jong (groepscommandant), Hermanus de Wit, Piet Schouten.

Willem Schouten, geboren te Zwijndrecht op 18-10-1919, tuinder, lid van de Raad van Toezicht veiling Barendrecht, diaken van de Geref. Kerk te Zwijndrecht/Groote Lindt, ouderling Geref. Kerk (vrijgemaakt) te Mijdrecht, verzetstrijder.

Hij huwt te Zwijndrecht op 8-7-1943 met Adriana Stijntje Groeneveld, geboren te Zwijndrecht op 22-10-1918, dochter van Kornelis Floris Groeneveld, boer, tuinder, en Aaltje Anna Groeneveld. Hieruit kinderen.

Op deze foto rechts de waarnemend compagniescommandant Adrianus Schouten. De foto is gemaakt in de zomer van 1944 na zijn terugkeer uit het kamp Amersfoort, waar hij drie maanden verbleef. Staande: Pieter Hoogerwerf, bijgenaamd "Zwarte Piet", compagniescommandant.

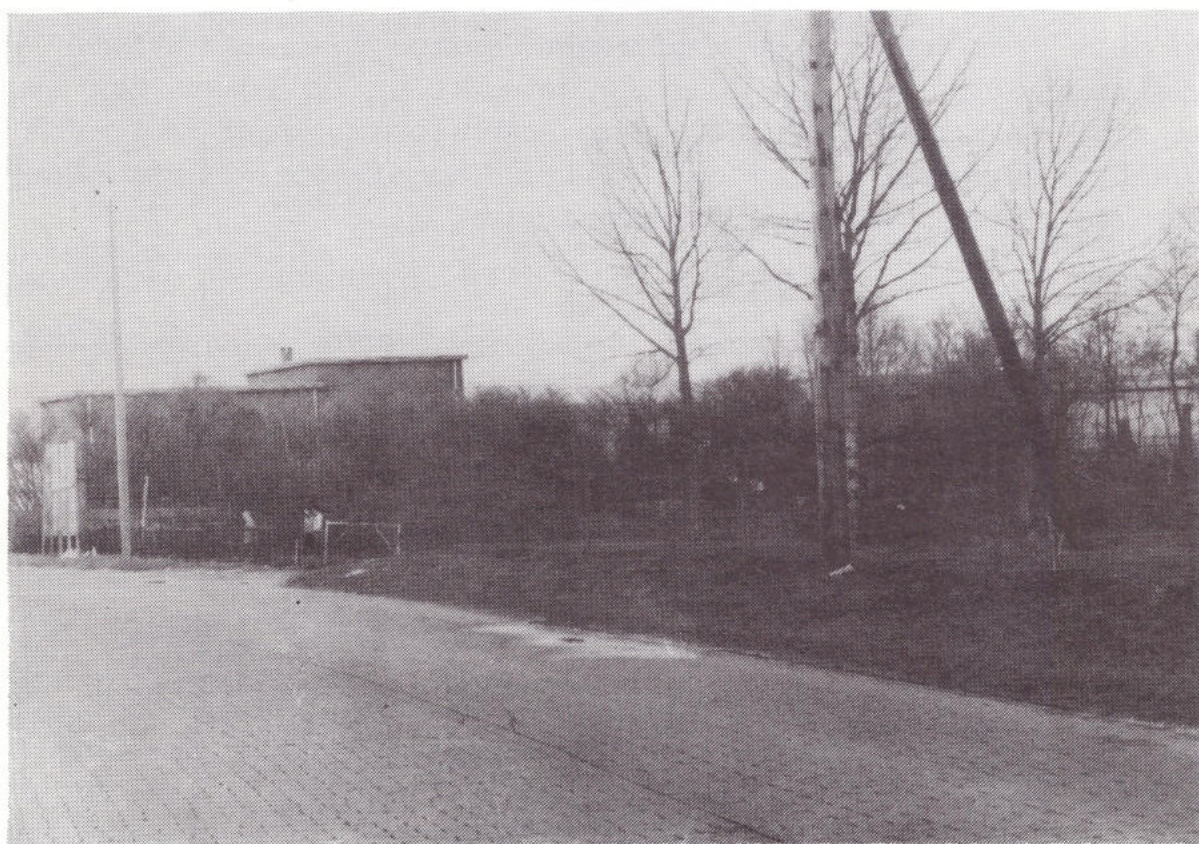
Pieter Schouten, geboren te Zwijndrecht op 6-7-1922, tuinder, diaken Geref. Kerk, verzetstrijder.

Hij huwt 1e. te Hendrik Ido Ambacht op 14-12-1950 met Aagje Scheurwater, geboren te Hendrik Ido Ambacht op 16-5-1928 en te Zwijndrecht overleden op 28-5-1972, dochter van Aalbert Scheurwater, tuinder, en Maria de Jong. Uit dit huwelijk Kinderen.

Hij huwt 2e. te Zwijndrecht op 9-4-1975 met Johanna Veenendaal, geboren te Soest op 8-11-1932, kleuterleidster, dochter van Evert Jacob Veenendaal, illustrator, en Sara Maria Meerdink.

De situatie anno 1940.

en nu.

Toen en nu.

Bijgaande foto toont de Ringdijk anno 1940. Zoals te zien is een aantal huizen vernield, gebombardeerd om precies te zijn. Het bombardement vond plaats op 14 juli 1940 en werd uitgevoerd door de Engelsen, in een poging om de bij het Noordpark gelegen Duitse munitieopslag te vernietigen. Omdat van grote hoogte moest worden geworpen kwamen de bommen echter niet op de bedoelde plaats terecht.

Drie huizen werden geruïneerd, waarbij ook mensenlevens vielen te betreuren. Het gezin uit de middelste woning, de familie Verschoor, bestaande uit vijf personen kwam om het leven. Rechts van deze woning woonde de familie Van Rijs en links de familie Plaisier. Bij deze woningen geen persoonlijke ongelukken, wel natuurlijk grote schrik en ontsteltenis.

Volgens getuigen zijn er die nacht drie bommen afgeworpen. De eerste kwam in het tuinland van Den Hollander aan het Slagveld terecht, daar waar nu de wijk Walburg ligt. Hierbij ontstond veel glasschade maar geen persoonlijke ongelukken. De tweede bom viel zoals vermeld op de middelste van de drie woningen aan de Ringdijk en de derde viel in de Strooppot. Deze laatste bom richtte geen schade aan, er wordt nog steeds zelfs aan getwijfeld of hij wel ontploft is. De getroffen woningen, stonden ongeveer tien meter na de ingang van het Noordpark, naast de gemeentewerf).

Tot ver na de oorlog waren de fundamenteën van de woningen te zien. De restanten van de getroffen woningen werden opgeruimd, maar ze werden niet herbouwd.

K. Popijus,
maart 1985.

Colofon.

"Svindrecht", een naam die naast "Suindrecht" al vroeg genoemd wordt voor onze gemeente, is het periodiek van de Historische Vereniging Zwijndrecht.

Het blad verschijnt 2 tot 3 keer per jaar en wordt gratis aan de leden van de vereniging toegezonden.

De verkoopprijs voor losse nummers bedraagt f. 4,75.

Redactie: K.v.d. Leer, K. Popijus en A. C. de Ridder.

Redactieadres: Fuchsiastraat 7, 3333 GV Zwijndrecht, tel: 123641.

Druk: Pro Patria, Zwijndrecht.

Secretariaat van de vereniging: Prins Bernhardstraat 28, 3331 BR Zwijndrecht, telefoon: 194677.

Informatie betreffende de vereniging is verkrijgbaar via het secretariaat van de vereniging.

Aan dit nummer werkten mee: K. v.d. Leer, T. de Heer, K. Popijus, A.C. de Ridder, J. F. Schouten.

De redactie ziet gaarne uw bijdragen voor volgende uitgaven tegemoet.

Bronvermelding:

blz. 4 e.v.: Gegevens, foto's, en situatieschets gemeentehuis Zwijndrecht: Collectie Rijks Instituut voor Oorlogs Documentatie te Amsterdam.

Brononderzoek: K. Popijus.

blz. 25 e.v.: Gemeentearchief Zwijndrecht.

